

Lži, nepravdy a mýty o dětských domovech

Mám daleko k tomu, abych tupě a slepě obhajoval ústavní výchovu před výchovou v rodině. Nemohu se ale smířit s tím, jakým způsobem je veřejnost matena a manipulována. Posuďte sami.

První lež – počty dětí v ústavech v ČR.

Počet dětí v ústavech je nejvyšší v EU – přes 20.000 tisíc.

Počet zařízení v rezortu zdravotnictví (tedy kojenecké ústavy, dětské domovy do 3 let věku, dětská centra apod.):

Počet zařízení: 33

Lůžková kapacita: 1.871

(Zdroj: Dr. Schneiberg, Sociální pediatrie)

Počet zařízení v resortu školství:

Druh zařízení	Počet zařízení	Lůžková kapacita
<i>Dětský domov</i>	150	4.870
<i>Dětský domov se školou</i>	29	815
<i>Výchovný ústav</i>	34	1.400
<i>Diagnostický ústav</i>	14	537
CELKEM	227	7.622

Lůžková kapacita všech zařízení je tedy **9.493 lůžek** v celé republice. Pokud uvažujeme průměrnou naplněnost zařízení kolem 90 %, pak nám vychází, že v zařízeních zdravotnických a školských žije v průměru cca **8.544 dětí**. (Zdroj MŠMT ČR)

Toto jsou skutečné počty. Pokud se setkáváte s jinými údaji, nejčastěji 20.000 míst, pak vězte, že tento počet je včetně dětí a klientů v ústavech sociální péče. Více než 11.000 takových klientů je umístěno v ÚSP na žádost rodičů nebo jiných zákonných zástupců. Nejedná se o ústavní výchovu. Ústavní výchovu stejnou, jaká je v dětských domovech, mají cca 4 % klientů.

Nenechte se proto, prosím, mást. Bohužel nepřesné informace často slyšíte i od ministrů či jejich mluvčích. Je paradoxní, že představitelé politické moci nejsou schopni si zjistit skutečné počty. Jen papouškují to, co jim podstrčí jejich neschopní a pochybní poradci a analytici.

Druhá lež – na náhradní rodinnou péči se čeká velmi dlouho.

Často slyšíte nebo čtete, že na adopci a pěstounskou péči se čeká několik let, někdy i 10 let. V Olomouci se v současné době řeší i žádosti žadatelů staré v řádech několika měsíců. Délka čekání totiž závisí na požadavcích žadatelů. Pokud má někdo přehnané požadavky na dítě, pak čeká déle nebo se také nedočká vůbec. Filtr, který si žadatelé stanovují – max. věk dítěte, pohlaví, původ, zdravotní stav apod., řadu „volných“ dětí vyřadí. O řadě věcí vám nikdo nikdy moc neřekne. Je to

nepopulární a zvláště politikům se to moc nehodí. Zájmovým skupinám, které chtějí vydělávat na Klokáčích, jiných ústavech pro naše děti, přímé adopci apod. se to nehodí také. Odborníky, co tomu rozumí, nikdo do televize nepustí, články v tisku nikdo neotiskne.

Víte, že:

Tolerance žadatelů o adopci k původu dítěte z minoritních skupin obyvatelstva je velmi malá, u Rómů se blíží nule!

Drtivá většina žadatelů o NRP chce dítě kojeneckého věku, tolerance k batolecímu věku je cca 50 %, k předškolnímu věku cca 15 %, ke školnímu věku se blíží nule!

Tolerance žadatelů o NRP k tělesným a zdravotním postižením je v některých případech jen na úroveň léčitelných nebo kompenzovatelných onemocnění.

Pěstounů je zoufalý nedostatek. Žadatelů o adopci je více než dětí k adopci!

Třetí lež - „Zástupy“ dětí a „plné děčáky“ čekají na novou rodinu.

Nikdo vám nikdy ještě neřekl, že je v domovech odhadem 60-70 % dětí, které novou rodinu nechtějí a dlouhodobě ji odmítají.

Jen v našem DD je 7 dětí, které kdysi samy požádaly o umístění v DD, protože už dál nemohly v rodině žít.

Do dětských domovů (pro děti od 3 do 18 let z resortu školství) přicházejí čím dál častěji děti ve věku 14-17 let, velmi často již s nějakou kolizí se zákonem, morálkou, s konflikty v rodinách apod., zkušeností s alkoholem, trestnou činností, drogami atd. Je opravdu vinou dětského domova, když po odchodu z DD toto dítě páchá trestnou činnost?

Kolik z vás si vzalo nebo vezme dítě ve věku nad 10 let do náhradní rodinné péče? Kolik to udělalo ministrů či ministerských úředníků nebo těch řečníků a aktivistů?

Čtvrtá lež – počty dětí v dětských domovech se zvyšují.

V posledních letech bylo zrušeno několik dětských domovů bez náhrady, Chystá se zrušení jednoho dětského domova se školou, pravděpodobně také bez náhrady. Na lůžka uvedená v čl. 1 se těžko vměstná více dětí.

Máme data o přijatých a propuštěných dětech ve zdravotnických zařízeních.

Rok	Děti přijaté	Děti propuštěné
1990	3722	3414
1995	2202	2168
2000	1842	1888
2005	1847	1812
2008	1981	1948

(Zdroj: Dr. Schneiberg, Sociální pediatrie)

Pátá lež – děti se odebírají rodičům a nevrací se do rodiny!

Máme opět data ze zdravotnických zařízení, kam byly děti předány:

	1990	1995	2000	2005	2008
Osvojení	10,7 %	20,9 %	24,7 %	27,7 %	24,2 %

Pěstounská péče	4,7 %	6,2 %	9,6 %	8,4 %	9,3 %
Rodina vlastní	58,3 %	48,6 %	46,5 %	47,7 %	52,4 %
Jinam	26,3 %	24,3 %	19,2 %	16,2 %	14,1 %

(Zdroj: Dr. Schneiberg, Sociální pediatrie)

Šestá lež – v zahraničí (např. v Anglii) žádné ústavy nebo domovy nejsou

Jsou. Akorát se jinak jmenují – různá centra pomoci, střediska apod. Není tam jednotný systém, každý region praktikuje jinou formu péče zejména o mládež s kolizí se zákonem. Z jejich vnitřních předpisů by se naši ochránci lidských práv osypali. Ve výzkumech z Anglie se objevují děti, které prošly několika náhradními rodinami. Rekordmanem je chlapec, který vystřídal 40 rodin. Je to správné?

Nezapomínejte také, že v ČR prakticky nemáme děti na ulici.

V Německu jsem byl osobně ve třech dětských domovech. Jsou stejně velké, fungují obdobně jako u nás. Jen děti jsou v nich na žádost rodičů, tedy nemají nařízenou ústavní výchovu.

V Rakousku jsou ústavy podobné našim dětským domovům a dětským domovům se školou.

Existuje desítky let mezinárodní organizace Fédération Internationale des Cummunautés Éducatives. Její součástí je i Federace dětských domovů ČR.

Odpovězte si sami:

Kdyby nebyly problémové děti, tedy děti s extrémními výchovnými problémy (vrazi, lupiči, násilníci apod.) ve výchovných ústavech, chtěli byste, aby byly od dětství rozptýleny ve společnosti, např. ve stejném domě, jako bydlíte vy? Myslíte si, že by se o takové děti lépe postarala biologická rodina, které bude pomáhat terénní sociální pracovník?

Ve výzkumech se objevují čísla, kolik dětí, které prošly dětskými domovy, do třech let po odchodu páchalo trestnou činností. Jaké by bylo procento výskytu trestné činnosti u stejného vzorku dětí, kdyby v dětském domově nebyly. Myslíte si, že nižší? Jak by se asi posunula věková hranice pachatelů těchto trestných činů? Myslíte si, že by se posunula nahoru nebo dolů?

Jaké lidi potřebuje naše společnost? Jaká by byla míra vzdělanosti stejného vzorku dětí, které nyní opouštějí dětské domovy, kdyby zůstaly ve svých nefunkčních a asociálních rodinách? Myslíte že vyšší a kvalitnější?

Sedmá lež – dětem je lépe v Klokáncích než v dětských domovech.

Toto samozřejmě hlásají propagandisté nebo děti, kterým je to diktováno. Jaký je rozdíl mezi Klokánkem a dětským domovem?

V Klokáncích je jedna teta celý týden. Nemusí mít ani pedagogické vzdělání, ani psychologické vyšetření certifikovaného psychologa, jako to musí mít pedagog v dětském domově. Každý pedagog v DD musí mít vystudovanou speciální pedagogiku.

V Klokáncích mnohde žije také 24 a více dětí, staví se Klokánky i pro 40 dětí. Přitom jsou dětské domovy kritizovány, že jsou velkokapacitní. Největší dětský domov, který může podle zákona existovat, je pro 48 dětí.

V Klokáncích i v dětských domovech se ctí sourozenecké skupiny. Pokud někdo říká, že v DD ne, lže. I v DD jsou již děti mladší 3 let, někde dokonce miminka. Jen ČT uveřejnila ve čtvrtek 13.5.2010 ve zpravodajství, že čtyřčlenná sourozenecká

skupina byla v Klokánku rozdělena. Starší děti zůstanou v dětském domově, mladší v Klokánku, protože mají šanci se dostat do náhradní rodiny.

Víte, že finanční normativ na jedno dítě a jeden den v Klokánku je od 33 % vyšší než v dětském domově? Ale stále slýcháme, že vynaložené částky na dítě v dětském domově jsou nehorázné.

V DD probíhají pravidelné kontroly České školní inspekce a zřizovatele. Každé dítě má svůj Program rozvoje osobnosti, každý domov Školský vzdělávací program. Žádný Klokánek nepodléhá podobné kontrole a nemá žádnou podobnou dokumentaci.

Osmá lež – dětské domovy nepřipraví v 18 letech dítě na vstup do samostatného života

Ne každého připraví. Kdo z vás byl v den svých osmnáctých narozenin připraven ze své rodiny na život tak, že kdyby dostal 15 tisíc korun (to je maximum, které může dostat dítě při odchodu z dětského domova) a kufr s oblečením, bez problému by zapadl do společnosti (našel si sám bydlení, práci, vyznal se na úřadech, v právních a ekonomických otázkách atd.)? Ale pozor! Bez podpory rodičů a zázemí, které vám rodina poskytla nebo poskytuje? Vývojoví psychologové uvádějí, že v současné době se posunula věková hranice sociální a psychologické vyzrálости osobnosti na 25 let. Až v tomto věku je člověk připraven plánovat a nést plně odpovědnost za svá rozhodnutí. Děti z dětských domovů jsou ze sociálně znevýhodněného prostředí, nesou v sobě 60 – 70 % genetické výbavy od rodičů, jejich handicap sociální a mnohdy i mentální je nezpochybnitelný.

Dětem z DD chybí při startu do života zázemí, kotva, jistota. U mladého člověka z rodiny ani nikdo nepostřehne, že se neuchytil hned na trhu práce, že nějakou dobu nepracuje. Má kde přestat, co jíst. Dospělého z domova může takový neúspěch zahubit – není na nájem, není co jíst, dávky budou za týden – půjčka, krádež, dluh a začne kolotoč, ze kterého není úniku.

ZÁVĚR:

1. V dětských domovech je tolik dětí, kolik takovou péči potřebuje. Nemáme děti na ulicích. Dětské domovy nemohou příliš ovlivnit, kolik dětí tam orgány sociálně právní ochrany dětí, soudy, popř. rodiče pošlou. Tím, že půjdou do Klokánku nebo jiného podobného zařízení se situace nezmění. Jen se zneprůhlední jejich výchova a vývoj. A politici se mohou pokrytecky, ale hrdě bít v prsa, jak nám klesly počty dětí v dětských domovech.
2. Pokud se někomu zdá, že je v domovech více dětí, než je zdravo, pak je to chyba nebo selhání jmenovaných institucí – špatná prevence, ukvapená rozhodnutí apod.
3. Dětské domovy poskytují dětem nejen přímé plné zaopatření, ale zachraňují děti z devastujících podmínek vlastních (ale bohužel i náhradních) rodin – týrání, zanedbávání, ponižování, zneužívání, navádění k trestné činnosti apod., ale také psychologickou a speciálně pedagogickou odbornou péči.
4. Dětské domovy dětem umožňují (a v drtivé většině i zabezpečí) nabýt nějaký stupeň vzdělání (vyučení, maturita, VŠ), kterého by mnohdy nedosáhly.
5. Rizika výchovy v dětských domovech lze eliminovat – heterogenní složení rodinných skupin, ctění sourozeneckých vazeb, autonomie rodinné skupiny, rozvoj dětí mimo zařízení (kultury, sport apod.)

Podporuji náhradní rodinnou péči, ale podle zákonných norem a indikovanou odbornými vyšetřeními.

Nikdy jsem netvrdil, že všechny děti v dětských domovech jsou bezproblémové.

Nikdy jsem netvrdil, že ústavní výchova je lepší než rodinná výchova. Odmítám však razantně tradiční tvrzení, že „špatná rodina je lepší než dětský domov“. Pokud někdo ještě zastává podobný názor, přijďte k nám. Na pár kasuistikách vám ukážu svobodu, lásku, soudržnost a podporu některých biologických rodin. Navíc se vám pokusím zprostředkovat několikadenní stáž vašich dětí či vnuků v péči těchto rodin. Myslím, že k vyléčení předmětného názoru by došlo po pár minutách.

Mgr. Dalibor Křepský
ředitel DDŠJ v Olomouci